

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет природничо-економічний
Кафедра географії та методики її викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри географії та методики її
викладання

 Ігор КАСІЯНИК
«26» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ

фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Географія. Історія)

спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

мова навчання: українська

2025-2026 навчальний рік

Розробники програми:

Вадим МЕНДЕРЕЦЬКИЙ, доктор педагогічних наук, професор кафедри географії та методики її викладання;

Владислав ГАРБАР, кандидат географічних наук, старший викладач кафедри географії та методики її викладання

Ухвалено на засіданні кафедри географії та методики її викладання

Протокол № 10 від «26» серпня 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант

Станіслав ПРИДЕТКЕВИЧ

ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Метою вивчення обов'язкового освітнього компоненту професійної підготовки «Методика навчання географії» є формування у здобувачів освіти науково-світоглядні уявлення про методику організації освітнього процесу з географії у закладах загальної середньої освіти та форми організації навчально-пізнавальної діяльності, його різноманітність, закономірності розвитку та просторову диференціацію, принципи побудови та структуру географії у ЗЗСО; закономірності засвоєння системи географічних понять та формування географічної компетентності; про методи, прийоми, засоби і форми організації навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Рік навчання	3	-
Семестр вивчення	5	-
Кількість кредитів ЄКТС	6	-
Загальний обсяг годин	180	-
Кількість годин навчальних занять	72	-
Лекційні заняття	24	-
Практичні заняття	48	-
Практичні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	108	-
Форма підсумкового контролю	Екзамен	-

3. Статус дисципліни – обов'язковий освітній компонент професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни: курс є базовим компонентом професійної підготовки вчителя географії та зорієнтований на забезпечення засвоєння теоретичних засад методики навчання географії у ЗЗСО на основі компетентнісного підходу до побудови його змісту, психолого-дидактичних засад формування географічних знань, істотного арсеналу технологій навчання. Вивчається після вивчення дисциплін: «Психологія», «Педагогіка», «Загальне землезнавство», «Географія материків і океанів», «Географія України», «Картографія та геоінформаційні технології в географії», «Краєзнавство і туристична робота в школі», «Основи наукових досліджень».

5. Програмні компетентності навчання:

Інтегральна компетентність	Здатність виконувати спеціалізовані практичні завдання та вирішувати проблеми з організації базової середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів педагогіки, психології, а також методики навчання та предметних знань з географії та історії і характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.
-----------------------------------	--

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 06	Здатність до ухвалення ефективних і обґрунтованих рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.
	ЗК 07	Здатність до генерування нових ідей (креативність), виявлення та розв'язання проблем, ініціативності, підприємливості й відповідальності за вироблення й ухвалення рішень.
	ЗК 08	Здатність до абстрактного, логічного й критичного мислення, аналізу і синтезу.
	ЗК 09	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), принципів професійної етики і дотримування правил академічної доброчесності.
	ЗК 10	Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями й застосовувати їх у практичних ситуаціях.
	ЗК 11	Здатність працювати в команді, адаптуватися й діяти в непередбачуваних ситуаціях.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 06	Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії та історії, у позакласній та позашкільній діяльності.
	СК 07	Здатність застосовувати набуті географічні та психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в здобувачів освіти загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.
	СК 09	Оперування основними і спеціальними методами викладання географії та історії в закладі загальної середньої освіти; знання та практичні вміння створення, зберігання, обробки, вивчення, передавання за допомогою інформаційних (комп'ютерних) технологій.
	СК 14	Здатність моделювати зміст навчання з географії та історії відповідно до обов'язкових результатів навчання, формувати та розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності та уміння, здійснювати інтегроване навчання, добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання географії та історії.
	СК 16	Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти, формувати їх мотивацію та організовувати пізнавальну діяльність.
	СК 17	Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.
	СК 18	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії зі здобувачами освіти в освітньому процесі. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.
	СК 19	Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, Здатність забезпечувати в освітньому середовищі

		сприятливі умови для кожного здобувача освіти, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
	СК 20	Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.
	СК 21	Здатність проектувати осередки виховання та розвитку для здобувачів освіти, планувати освітній процес та прогнозувати його результати, організовувати процес навчання, виховання та розвитку для його учасників, здійснювати оцінювання результатів навчання та оцінювати їх.
	СК 22	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя, здійснювати самодіагностику педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби; творчо осмислювати і долати проблемні ситуації; планувати власну діяльність і керувати нею.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

ПРН 06	Знання і розуміння сучасних теоретичних та практичних основ методики навчання географії та історії в закладі загальної середньої освіти
ПРН 07	Знання психолого-педагогічних аспектів навчання і виховання здобувачів освіти в тому числі з урахуванням їх емоційно-етичної сфери та культурних і особистісних відмінностей. Вміння застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин між учасниками освітнього процесу.
ПРН 08	Розуміння та вміння здійснювати аналіз модельних навчальних програм основної (базової) середньої школи для планування і конструювання основних видів навчальної діяльності здобувачів освіти з географії та історії.
ПРН 10	Навички вибору і застосування основних методик та інструментів, які є типовими для різних галузей географії та історії, здійснення стандартних вимірів і спостережень необхідних для формування предметних компетентностей з географії та історії в закладах загальної середньої освіти.
ПРН 13	Уміння здійснювати відбір, аналіз, представлення і поширення фахового контенту, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи (зокрема, за допомогою інформаційних технологій).
ПРН 14	Практичний досвід застосування інструментів інклюзивного навчання та забезпечення умов безпечного та здорового освітнього середовища.
ПРН 15	Уміння застосовувати сучасні методики і технології, зокрема й інформаційні, для забезпечення формування в з предметних компетентностей та для формування цілісного об'єктивного історико-географічного світогляду.
ПРН 16	Уміння самостійно вести польові природознавчі, фізико-географічні й суспільно-географічні дослідження, необхідні для організації практичних занять з географії в школі та для позашкільної краєзнавчої і природоохоронної роботи.
ПРН 17	Навички застосування методів діагностування та оцінювання досягнень здобувачів освіти, педагогічного супроводу процесів соціалізації, підготовки їх до свідомого вибору майбутньої професії.
ПРН 18	Неперервне підвищення професійного рівня та самовдосконалення.

7. Методи навчання:

За джерелом інформації:

- словесні: розповідь, пояснення, бесіда;
- наочні: ілюстрація, демонстрація, самостійне спостереження;
- практичні: вправи, практичні роботи.

За ступенем керування здобувачами вищої освіти:

- навчальна робота під керівництвом викладача;
- самостійна робота з літературними джерелами;
- письмова робота, лабораторна робота.

Методи стимулювання інтересу до навчання:

- навчальні дискусії;
- створення ситуацій пізнавальної новизни;
- створення ситуацій зацікавленості.

Самостійна робота.

Дистанційний метод навчання в інформаційній системі Moodle.

8. Засоби діагностики результатів навчання:

Завдання поточного контролю, бесіда, усне опитування, письмові завдання, завдання модульної контрольної роботи, завдання екзамену.

9. Програма навчальної дисципліни

Денна форма здобуття освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Разом	у тому числі				
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Загальна та часткові методики навчання географії						
Тема 1. Теоретико-методологічні основи методики навчання географії. Мета, об'єкт та предмет методики навчання географії. Завдання та функції методики навчання географії. Використання міжпредметних зв'язків з іншими науками. Структуру методики навчання географії. Концепція навчання географії в ЗЗСО. Теоретичні і емпіричні методи розв'язання географії завдань.	8	2	2			4
Тема 2. Історичний аналіз розвитку географічної освіти та методики її навчання. Розвиток географії в давні часи. Шкільна географія у XVII-XVIII ст.	8		2			5

Розвиток шкільної географічної освіти та методичної думки у XIX ст. Становлення шкільної географії в першій та другій половині XX ст. Методика викладання географії на сучасному етапі. Особливості розвитку шкільної географії та методики її навчання в Україні. Сучасна шкільна географія в зарубіжних країнах.						
Тема 3. Психолого-педагогічні основи навчання географії. Принципи психології в навчанні географії. Сфера педагогіки в навчанні географії.. Наукова організація особистої праці вчителя географії.	8		2			5
Тема 4. Принципи навчання географії в основній ЗЗСО. Дидактичні принципи. Основні групи принципів навчання. Принципи, що стосуються усіх компонентів дидактичного процесу. Принципи, що стосуються діяльності суб'єктів викладання та їхньої методики. Принципи, що стосуються навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів учіння. Принцип, що стосується контрольно-оцінювальних функцій дидактичного процесу (принцип міцності засвоювання знань, формування навичок і вмінь. Процесуальні принципи. Краєзнавчий, екологічний та економічний принцип навчання географії.	8		2			5
Тема 5. Географічна картина світу. Динаміка формування географічних знань. Історичний екскурс. Основні напрямки розвитку сучасної географічної науки. Географічна культура і мова географії. Пропаганда географічних знань.	8	2	2			4
Тема 6. Зміст географічного освіти в ЗЗСО. Структура і цілі навчання географії в ЗЗСО. Вимоги до результатів географічної освіти в ЗЗСО. Пілотні і модельні програми з географії. Компоненти змісту географії. Наскрізні напрямки географічної освіти. Особливості навчання географії та вимоги до підготовки вчителя. Вдосконалення змісту і методики географічної освіти. Науково-методичні засади відбору та реалізації змісту географічної освіти.	8	2	2			4
Тема 7. Методи та прийоми навчання географії в основній ЗЗСО. Методи та прийоми навчання географії. Класифікація методів навчання географії. Словесні, наочні і практичні методи.	8	2	2			4

Пояснювально-ілюстративний, інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проб-лемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький. Інші методи навчання (для використання на відповідних етапах навчання, для управління навчальною діяльністю, відповідні логіці протікання навчального процесу). Чинники, від яких залежить вибір методів та прийомів навчання географії.						
Тема 8. Технології навчання географії. Освітні, педагогічні, навчальні технології. Традиційні технології навчання. Нові (інноваційні) технології навчання. Рекомендації щодо використання різних технологій навчання.	8	2	2			4
Тема 9. Засоби навчання географії та особливості їх використання в базовій середній освіті. Принцип наочності у процесі навчання географії. Система засобів навчання географії. Класифікаційні групи засобів наочності. Підручник географії, навчальна географічна карта, технічні засоби навчання. Шкільна геоінформаційна система. Сучасний кабінет географії. Методичні особливості використання засобів наочності у процесі навчання географії в ЗЗСО. Загальні вимоги до методики використання засобів наочності на уроках географії.	8	2	2			4
Тема 10. Методичні особливості використання технічних засобів навчання на уроках географії. Класифікація технічних засобів навчання, їх складові компоненти. Психолого-педагогічні передумови застосування ТЗН та ІКТ. Обґрунтування необхідності впровадження в освітній процес ТЗН та ІКТ. Використання технічних засобів в освітньому процесі з географії. Мульти-медіа в системі технічних засобів навчання на уроках географії. Використання вчителем на уроках географії інтерактивної (мультимедійної) дошки, шкільної геоінформаційної система та комп'ютерної мережі Інтернет.	8	2	2			4
Тема 11. Картографічні джерела знань	8	2	2			4

та методика їх використання на уроках географії. Класифікація навчальних географічних карт за функцією в навчальному процесі. Цілі вивчення географічних карт. Робота з ними в шкільному курсі географії. Зміст і прийоми навчання розумінню і читанню географічних карт. Методика викорис-тання глобуса на уроках географії. ГІС на уроках географії.						
Тема 12. Форми організації навчально-виховного процесу з географії в основній ЗЗСО. Форми організації навчальної роботи з географії. Класи-фікації форм організації освітнього процесу. Види організації навчальної роботи з географії. Сучасний урок географії. Підготовка вчителя до уроку географії.	8	2	2			4
Тема 13. Формування предметної географічної компетентності учнів. Ретроспективний аналіз міжнародних та вітчизняних освітніх документів щодо поняття географічної компетентності. Компетентнісний підхід до навчання. Особливості формування ключових компетентностей. Міжпредметні (інте-гральні) компетентності географічного спрямування. Предметна географічна ком-петентність учнів, її основні компоненти та елементарні складові. Алгоритм дій з упровадження компетентнісно орієнто-ваного підходу до вивчення географії.	8	2	2			4
Тема 14. Пропедевтика географічної підготовки в 5-6 класах закладів загальної середньої освіти в світлі реформи МОН України «Нова українська школа». Організація освітнього процесу в 5-6 класах ЗЗСО за природничою освітньою галуззю. Вивчення інтегрованого курсу «Природничі науки» у 5-6 класах ЗЗСО за модельною навчальною програмою колективу авторів: Білик Ж. І., Засекіна Т. М., та ін.. Вивчення інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» в 6 класі за модельною навчальною програмою Коршевніюк Т. В. Навчання за модельною навчальною програмою «Довкілля» у 5-6 класах	8	2	2			4
Тема 15. Програмні вимоги та методичні рекомендації щодо викладання		2	2			4

предмета „Географія” у 6-9 класах. Орієнтири реформування географічної освіти на сучасному етапі. Особливості організації географічної підготовки в 6 класі. Модельні навчальні програми з географії для 6-9 класів. Цілі і структура курсів. Вимоги до оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів освіти у 6 класі. Особливості організації освітнього процесу з географії у 7-9 класах. Особливості побудови навчальних планів та програм. Використання картографічних сервісів, онлайн-джерел, географічних онлайн-ігр, інтерактивних онлайн-застосунків, проведення віртуальних екскурсій.					
Тема 16. Методика роботи з шкільним підручником на уроках географії. Підруч-ників географії та його характеристики. Прийоми використання підручника на уроках географії. Організація роботи з підручником географії. Особливості використання підручника в різних шкільних курсах географії. Загальні методичні вимоги до роботи з підручником. Опанування вмінням працювати з навчальною літературою.	7		2		5
Тема 17. Реалізація міжпредметних зв'язків під час вивчення географії в ЗЗСО. Сутність поняття «міжпредметні зв'язки» та їх роль у формуванні геогра-фічних понять. Класифікація міжпред-метних зв'язків у географії. Зв'язок географії з іншими науками. Методичні особливості використання міжпредметних зв'язків на уроках географії	7		2		5
Тема 18. Методика вивчення навчаль-ного курсу «Загальна географія» 6 клас. Мета і завдання навчального курсу. Структура і зміст курсу. Методичні особливості формування нових знань, умінь і навичок при вивченні навчального курсу «Загальна географія». Навчання за підручником географії для 6 класу (автори: О. М. Топузов, В. Д. Грома, І. М. Ільницький, Д. В. Полтавченко).	7		2		5
Тема 19. Методика вивчення курсу географії «Материки та океани» (7 клас). Мета і завдання навчального курсу «Материки та океани». Структура	7		2		5

і зміст навчального курсу географії у 7 класі. Методичні особливості формування нових знань, умінь і навичок при вивченні навчального курсу.						
Тема 20. Методика вивчення курсу географії «Україна у світі: природа, населення» (8 клас). Мета і завдання навчального курсу. Структура і зміст курсу. Методичні особливості формування нових знань, умінь і навичок при вивченні курсу «Україна у світі: природа, населення». Методичні особливості викладання курсу у світлі останніх воєнно-політичних подій. Становлення навчального курсу, зміни, доповнення та методичні проблеми викладання.	7		2			5
Тема 21. Методика вивчення курсу географії «Україна і світове господарство» (9 клас). Мета і завдання навчального курсу. Структура і зміст курсу. Методичні особливості формування нових знань, умінь і навичок при вивченні навчального курсу «Україна і світове господарство». Методика вивчення загальної характеристики світу.	7		2			5
Тема 22. Позаурочні, позакласні та поза-шкільні форми організації навчання з географії. Система позашкільних навчально-виховних закладів. Організація науково-дослідної роботи з географії системі позашкільних навчально-виховних закладів. Форми та методи систематичного позакласного, позаурочного та позашкільного навчання географії. Географічні гуртки та факультативи. Шляхи організації, зміст і проведення географічних конкурсів, олімпіад. Проведення географічних екскурсій та мандрівок. Науково-дослідна робота та географічно-краєзнавчі дослідження учнів.	7		2			5
Тема 23. Діагностика процесу навчання географії. Види і функції діагностики процесу навчання. Оцінювальна діяльність в процесі вивчення географії. Тестовий і рейтинговий контроль знань здобувачів освіти. Якість шкільної географічної освіти і її оцінювання. Державна підсумкова атестація з географії.	7		2			5

Тема 24. Ведення шкільної документації з предмету географія. Планування процесу навчання географії. Види планування. Календарне планування освітнього процесу з географії. Поурочне планування уроків з географії. Облік навчальних досягнень учнів у класному журналі. Вимоги щодо призначення та ведення учнівських зошитів.			2			5
Разом за змістовим модулем 1	180	24	48	-	-	108
Разом годин	180	24	48	-	-	108

10. Форми поточного та підсумкового контролю.

Форми поточного контролю: Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, навчальне проектування, виконанні практичних завдань, перевірки самостійної роботи.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: екзамен (усна/письмова відповідь, в тому числі із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle).

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється згідно Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) від 30.01.2021, №11-ОД.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти базується на принципах систематичності, комплексності, об'єктивності, обґрунтованості, диференційованого підходу.

Система оцінювання передбачає активну роботу здобувачів вищої освіти впродовж семестру та отримання ними оцінки за практичні заняття, модульну контрольну роботу, самостійну роботу, екзамен, сума яких складає підсумкову рейтингову оцінку.

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Іспит	Сума
Змістовий модуль 1 (60 балів)			40	100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота		
30 балів	20 балів	10		

Поточний контроль. Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на кожному навчальному занятті – 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти недостатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати навчальний матеріал на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності процесів і явищ; робить спроби виконання репродуктивних завдань; за допомогою викладача виконує прості завдання (за готовим алгоритмом). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з курсу, здатний виконати методичні завдання й педагогічні задачі за зразком; орієнтується в методичних термінах, поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання й задачі за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з курсу, може поверхнево аналізувати ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями та категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми та ін. Здобувач дотримується принципів академічної

		добросовісності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал; уміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, обґрунтувати положення, має достатній рівень сформованих умінь і навичок. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом з курсу, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття й категорії; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання та задачі; має сформовані типові методичні навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Виведення підсумкового рейтингового балу поточного контролю навчальних занять (r_k) здійснюється за формулою:

$$r_k = (0,05 \times r_k^c + 0,4) \times \hat{r}_k$$

де r_k^c – середня оцінка навчальної діяльності здобувача вищої освіти на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля, тобто частка від ділення суми всіх оцінок на їх кількість (беруться оцінки від 4 до 12, отримані на навчальних заняттях та оцінки, отримані після ліквідації здобувачем вищої освіти поточної заборгованості, а $r_k^{\wedge}$ – встановлений максимально можливий бал оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача вищої освіти за результатами поточного контролю з урахуванням її вагомості.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Неформальна та/або інформальна освіта. Визнання К-ПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Порядок визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)». URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3yK496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді.

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- волонтерська діяльність.

Модульна контрольна робота. Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти.

Модульна контрольна робота складається з одного теоретичного питання (10 балів) і одного практичного завдання (10 балів). Робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали

рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Перше питання (10 балів) модульної контрольної роботи оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Високий рівень 9-10 б.	Здобувач вищої освіти отримує 9-10 б. за відмінне виконання роботи та відповідей без істотних помилок та неточностей.
Достатній рівень 7-8 б.	Здобувач вищої освіти отримує 7-8 б. якщо робота виконана правильно, але допущені незначні помилки, що істотно не впливають на загальні висновки, щодо пояснення географічних процесів і явищ.
Середній рівень 6 б.	Здобувач вищої освіти отримує 6 б. якщо робота виконана не в повному обсязі, допущені помилки та неточності, відсутні висновки, що вказують на неповне розуміння студентом загальних географічних принципів і понять.
Початковий рівень менше ніж 6 б.	Здобувач вищої освіти отримує менше ніж 6 б. у разі допущення великої кількості помилок, що потребує додаткового опрацювання навчального матеріалу для отримання позитивної оцінки.

Практичне завдання (10 балів) модульної контрольної роботи оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Високий рівень 9-10 б.	Здобувач вищої освіти правильно виконав практичне завдання.
Достатній рівень 7-8 б.	Здобувач вищої освіти має окремі неточності при виконанні практичного завдання.
Середній рівень 6 б.	Здобувач вищої освіти не повністю виконав практичне завдання.
Початковий рівень менше ніж 6 б.	Виконання практичного завдання здобувача вищої освіти у цілому вказує на недостатні знання, або здобувач взагалі не виконав завдання.

Узагальнена таблиця оцінювання модульної контрольної роботи (20 балів)

Рівень знань	Бали	Критерії оцінювання
Високий рівень	20-18 балів	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіанти МКР демонструє глибокі знання, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання.
Достатній рівень	17-15 балів	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
Середній рівень	14-13 балів	Відповіді здобувача вищої освіти на варіанти МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте

		характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на теоретичні та практичні завдання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
Початковий рівень	12 і менше балів	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Передбачене також написання модульної контрольної роботи з використанням платформи для дистанційного навчання Moodle.

Контроль за самостійною роботою відбувається у формі перевірки завдань, які винесені для самостійного опрацювання. Така перевірка може здійснюватися як в усній, так і в письмовій формі. Передбачений також контроль за самостійною роботою з використанням платформи для дистанційного навчання Moodle. Максимальна можлива оцінка за самостійну роботу складає 10 балів, мінімум – 6.

Рівень знань	Бали	Критерії оцінювання
Високий рівень	9-10 балів	Здобувач вищої освіти у відповідях демонструє глибокі знання, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання.
Достатній рівень	7-8 балів	Результати відповідей здобувача вищої освіти відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
Середній рівень	6 балів	Відповіді здобувача вищої освіти дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на поставлені питання, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
Початковий рівень	Менше 6 балів	Відповіді здобувача вищої освіти не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Екзамен. Якщо здобувач вищої освіти виконав усі завдання практичних занять, самостійної роботи, написав модульну контрольну роботу, то він отримує відповідні бали за перераховані види роботи і допускається до здачі

екзамену, який проводиться згідно графіку.

Максимально можлива оцінка за екзамен складає 40 балів, мінімальна – 24 бали. На екзамені здобувачу вищої освіти потрібно дати відповідь на три теоретичних питання і одне практичне, кожне з яких оцінюється у 10 балів.

Високий рівень 9-10 б.	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання, повно викладає вивчений матеріал, вміє наводити аргументи для доведення своєї думки, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, змістовно. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
достатній рівень 7-8 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал для обґрунтування процесів та явищ. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній рівень 6 б.	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень менше ніж 6 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Загальна оцінка за освітній компонент визначається шляхом сумування кількості балів за поточний контроль, модульної контрольної роботи, самостійної роботи та підсумкового екзаменаційного балу.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту здійснюється відповідно до таблиці:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	задовільно
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Конспект лекцій, плани практичних занять, методичні посібники для проведення практичних занять, методичні рекомендації до самостійної роботи, контрольні завдання (тести) для проведення проміжного модульного контролю, навчальні наочні матеріали, інструменти та обладнання.

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання телевізора, проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення та демонстрації презентацій. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

13. Рекомендована література

Основна література

1. Касіяник І. П., Мендерецький В. В., Мисько В. З. Методика навчання географії (теоретичний аспект). Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 234 с.
2. Лаврук М. М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів: навчально-методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 136 с.
3. Концепція географічної освіти в основній ЗЗСО / Інститут педагогіки НАПН України / за заг. ред.: О.М. Топузов, О.Ф. Надтока, Л.П. Вішнікіна, та ін. К.: Педагогічна думка, 2014. 30 с.
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році Природника освітня галузь.
<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://osvita.ua/doc/files/news/930/93000/Pryrodneychi.pdf>
5. Winkel R. Antinomische Pädagogik und kommunikative Didaktik. Studien zu den Widersprüchen und Spannungen in Erziehung und Schule. Düsseldorf. Schwann, 2018. S. 40.

Додаткова література

1. Мендерецький В. В. Використання експериментальних завдань в курсі географії. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна. Кам'янець-Подільський: КПУ імені Івана Огієнка. 2023. Випуск 29: Технологічне забезпечення STEM-освіти в умовах підготовки фахівця природничо-математичного напрямку». С. 61-68.
2. Мендерецький В. В., Недільська У. І. Побудова методичної системи підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Вип. 28: Концептуальні основи розбудови сучасної природничо-математичної та фізико-технологічної освіти. С. 50-54.
3. Мендерецький В. В. Розвиток природознавчої компетентності учнів під час вивчення інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» у 5-6 класах Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів: у 3-х томах. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Вип. 21. Т. 2. С. 55-59.

4. Мендерецький В. В. Недільська У.І., Придеткевич С.С., Матвійчук Б. В. Реалізація можливостей сучасних дидактичних концепцій при формування природничо-наукової компетентності здобувачів знань в умовах STEM-освіти. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна / Кам'янець-Подільський: КПНУ імені Івана Огієнка, 2021. Вип. 27. С. 48-54
5. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Скуратович О. Я. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: навчально-методичний посібник; За редакцією С. Г. Коберніка. Навч. книга, 2005. 319 с.
6. Географія: підруч. для 6 кл. закладів загальної середньої освіти / В. М. Бойко, С. В. Міхелі. Харків : СИЦІЯ, 2020. 256 с.
7. Географія: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / Бойко В. М., Міхелі С. В. К.; Ірпінь: ТОВ «Видавництво «Перун», 2020 . 272 с.
8. Географія: підруч. для 8 кл. закладів загальної середньої освіти / В. М. Бойко, І. Л. Дітчук, Л. Б. Заставецька. Київ: Перун, 2021. 295 с.
9. Географія: підруч. для 9 кл. закладів загальної середньої освіти / Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2017. 288 с
10. Довгань Г. Д. Географія. Методичний посібник для он-лайн- та оф-лайн-навчання. 6-11 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 64 с.
11. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання). Х.: ВГ «Основа», 2016. 112 с.
12. Викладання географії в умовах впровадження Державного стандарту базової та повної освіти. Методика навчання географії. Навчальна програма . МОН України. К., 2019. 126 с.
13. Корнеєв В. П. Форми навчання географії в ЗЗСО: Посібник для вчителя. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2004. 224 с.
14. Шляхи підвищення ефективності уроку географії / О. Я. Скуратович. К., 1991. 96 с.
15. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-метод. Посібник / За редакцією О. І. Пироженко. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 192 с.
16. Варакута О. М. Формування географічних понять /Географія та основи економіки в ЗЗСО. 2002. № 6. С.28-31.
17. Самойленко В. М. Навчання географії: Понятійно-термінологічний словник (з грифом МОН України) / В. М. Самойленко, Я. Б. Олійник, Л. П. Вішнікіна, К.: Ніка-Центр, 2015.
18. Самойленко В.М. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник. К.: ДП "Прінт Сервіс", 2016. 240 с.
19. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Дидактика географії: монографія. К.: Ніка-Центр, 2013.
20. Кобернік С. Г. Організація самостійної пізнавальної діяльності студентів з методики навчання географії у контексті розвитку вищої школи в Україні / Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2015. № 1. С. 29-35.
21. Слюта А. М. Методика навчання географії. Навчально-методичний посібник для студентів ЗВО спеціальності 014 Середня освіта (Географія). Чернігів: Десна Поліграф, 2021. 248 с.
22. Трегубенко О. М. Методика викладання географії : навч. посіб.. Луганськ: Вид-во „ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 340 с.

Інформаційні ресурси

1. Методичні рекомендації щодо викладання у 2024/2025 навчальному році географії
<https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-u-2024-2025-navchalnomu-rotsi-geografiyi/>

2. Географія 6-9 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти.
chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://mon.gov.ua/static-bjects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Heohrafiya/Heohrafiya.6-9%20kl.Kobernik.ta.in.06.05.22.pdf
3. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Гільберг Т. Г., Даценко Л. М.)
https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Heohrafiya/Heohrafiya.6-9%20kl.Kobernik.ta.in. 06.05.22.pdf
4. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.)
https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Heohrafiya/Heohrafiya.6-9-kl.Zapototskyi.ta.in.06.05.2022.pdf
5. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.)
https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Pizn.pryr.5-6-kl.Bida.ta.in.14.07.pdf
6. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Коршевніюк Т.В.)
https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Pizn.pryr.5-6-kl.Korshevnyuk.14.07.pdf
7. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Шаламов Р.В., Каліберда М.С., Григорович О.В., Фіцайло С.С.)
https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Pizn.pryr.5-6-kl.Shalamov.ta.in.14.07.pdf
8. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бобкова О. С.).
https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Pizn.pryrodu.5-6.kl.intehr.kurs.Bobkova.17.12.pdf
9. Модельна навчальна програма «Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Білик Ж.І., Засекіна Т.М., Лашевська Г.А., Яценко В.С.).
https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Pryrod.nauky.5-6-kl.Bilyk.ta.in.14.07.pdf
10. Модельна навчальна програма «Довкілля. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О.В.).
https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Dovkilliya.5-6%20kl.intehr.kurs-Hryhorovych.17.12.pdf

Інтернет-джерела з можливостями проведення неформальної/інформальної освіти	
Prometheus Найбільша українська освітня платформа масових відкритих онлайн-курсів	URL://prometheus.org.ua/
EdEra Українська студія онлайн освіти. Команда платформи створює онлайн-курси,	URL://ed-era.com

спецпроекти, інтерактивні підручники та освітні блоги	
На урок Методичні матеріали для вчителя, статті, онлайн-навчання, конкурси	URL://naurok.com.ua/webinar
Педрада Організація навчання і підвищення кваліфікації	URL://pedrada.ippo.com.ua
Всеосвіта Безплатна платформа для підвищення кваліфікації вчителів	URL://vseosvita.ua
Coursera Освітня платформа	URL://www.coursera.org/
Нова українська школа Освітня платформа	URL://nus.org.ua
Освіторія Освітня платформа	URL://osvitoria.media
Інтернет-джерела для пізнавальних освітніх цілей	
Географія. Мислення, що змінює світ	URL://www.geograf.com.ua
Для географа	URL://compas.ucoz.com
Пізнавальний сайт географія	http://geoknigi.com/book.php